

VAJA

Református templom

ВАЯ – Реформатська церква

VAJA – The Calvinist Church

VAJA – Reformierte Kirche

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE KÖZÉPKORI TEMPLOMOK ÚTJA

VAJA
Református templom

A középkori templomok útja címen született meg az a tematikus útvonal, amely a Kárpát-medencében egyedülálló vallási és kulturális örökséggel szeretné mélyrehatóan megismertetni az érdeklődőket. Ez a tematikus útvonal hivatott bemutatni a valaha egy történeti régiót alkotó, Északkelet-Magyarország, Kárpátalja, valamint a Partium északi részének középkori egyházi örökségét. Az útvonal területileg a magyarországi Szabolcs-Szatmár-Bereg, a romániai Szatmár és az ukraini Kárpátalja megyén halad keresztül, amelyet behálózzák közös történelmi gyökerek. Kárpátalja középkori templomai jelentik a nyugati keresztenység keleti határvonalát, itt ér véget gótika és veszi kezdetét a fa templomok földje és az ortodoxia. A viharos történelmi Kárpátalján viharos múltja volt a templomoknak is. Sokuk elpusztult a tatárjárás után, a reformáció előretörésével sorra a protestánsokhoz kerültek, számos leégett a kora újkor szabadság küzdelmeiben, a szovjet időkben, több esetben Isten házából ateista múzeum lett. Mára az idő, a történelem megnyugodott és az egyházi örökség turista látványosságá vált.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, középkori templomokban Magyarország egyik leggazdagabb vidéke, a középkori templomoknak itt olyan sűrű hálózatuk maradt fent, amely egyedülálló. Szatmár és Bereg középkori egyházi örökségének egyedi hangulatát idézik a kisméretű templomok, a melléjük épített fa harangtoronyok, a gazdagon fennmaradt középkori freskók, a festett karzatok, a diszes kazettás mennyezetek, faragott szószékek. Az Alföld középkori templomainak nagy része a török dúlások áldozatává vált. Ez a vizek által körbezárt vidék azonban távol tartotta magától a hódító hadakat, az idegen kultúrákat. Így maradhattak fent páratlan gazdagságukban és szépségükben ezek a kis középkori templomok, amelyek ékszerdobozai ennek a vidéknek.

www.temple-tour.eu

<http://www.facebook.com/kozepkoritemplomokutja>

Tематичний маршрут під назвою «Шляхами середньовічних церков» був створений з метою докладного ознайомлення зацікавлених з цією винятковою клерикально та культурною спадщиною Карпатського басейну. Цей тематичний шлях покликаний на представлення церковної спадщини середньовіччя колись єдиного історичного регіону – Північно-східної Угорщини, Закарпаття, а також північної частини Парцуму. Наявний шлях територіально охоплює область Сабольч-Сатмар-Берег в Угорщині, повіт Satu-Mare у Румунії і Закарпатську область України, в якому переплітаються спільні історичні корені.

Середньовічні церкви Закарпаття являють собою східну межу західного християнства, тут завершується готика і починається край дерев'яних церков та ортодоксія. Бурхлива історія Закарпатського краю відображає також і бурхливе минуле церков. Багато з них було спустошено за часів татарської навали, з прориванням реформації вони одна за одною опинялися у володінні протестантів, значна кількість з них згоріла на кострі визвольної боротьби нової ери, а за радянські часи більшість домів Господніх стали музеями атеїзму. На сьогодні часи та історія утихомірились, і церковна спадщина стала туристичним видовощем. Область Сабольч-Сатмар-Берег є одним із найбагатших на середньовічні церкви краю Угорщини, тут залишилася така багата ланка церков середніх віків, яка у своєму порозумінні являється унікальною. Церкви малих розмірів Сатмарського та Березького краю, зі зведенimi біля них дерев'яними дзвіницями, збереженими до нас середньовічними фресками, розмальованими хорами, орнаментальними кесонними стелями та різьбленими амвонами, відтворюють винятковий настрій середньовічної церковної спадщини. Більша частина середньовічних церков Альфельдського краю стала жертвою татарського нашестя. Однак цей, окутаний водами, край не допускав до себе ворожче військо, чужу культуру. Таким чином він міг зберегти в своїй незрівнянній помпезності та красі ці маленькі середньовічні церкви, які безсумнівно є родзинками цього краю.

The Route of Medieval Churches is the name of the thematic route designed with the intention of thoroughly familiarising interested tourists with a unique religious and cultural heritage in the Carpathian Basin. This thematic route was created with the purpose of presenting the medieval ecclesiastical heritage of three geographical units, which formed a historical region in the past: Northeast Hungary, Kárpátalja (Subcarpathia) and the northern area of the region called Partium. The route crosses Szabolcs-Szatmár-Bereg county on Hungarian territory, Szatmár/Satu Mare county in Romania and Transcarpathia (Zakarpatska oblast) in Ukraine. A web of common historical roots ties together these three administrative units.

The medieval churches in Kárpátalja (Subcarpathia) represent the eastern frontier of Western Christianity, this is the region where Gothic architecture meets the wooden churches characteristic to the Greek Orthodox denomination. The region itself had a tumultuous history and the past of its churches constitutes no exception with regard to this observation. Many of them had been destroyed during the Mongol Invasion of Europe, the remaining ones were seized one after another by the Calvinists as the Reformation gained ground, a large number burned down during the freedom fights of Early modern history and, in Soviet times, churches were often transformed into museums for atheists. We live now in peaceful times, in a calm period of history - hence, churches became tourists' attractions.

Szabolcs-Szatmár-Bereg county is one of the richest areas in Hungary in what concerns medieval churches. A unique network of medieval churches has been preserved here. The small churches, the wooden belfries standing next to them, the medieval frescoes which still exist in so many places, the painted galleries, the richly decorated coffered ceilings and the carved pulpits evoke the unique atmosphere characteristic to the ecclesiastical heritage of the historical Szatmár and Bereg counties. Unfortunately, the major part of the medieval churches on the Great Hungarian Plain (Alföld) have been devastated by the Ottoman Turks. Nonetheless, the waterways and lakes surrounding this region kept conquering armies and foreign cultures away. In this manner, these tiny medieval churches, real jewels of this area, could have been preserved together with their unparalleled richness and beauty.

www.temple-tour.eu

<http://www.facebook.com/kozepkoritemplomokutja>

Unter dem Titel Straße mittelalterlicher Kirchen wurden eine thematische Tour zusammengestellt, die das einzigartige religiöse und kulturelle Erbe des Karpatenbeckens umfassend vorstellen möchte. Diese thematische Tour führt durch die einst eine zusammenhängende historische Region bildenden Gegenden von Nordostungarn, Transkarpatien sowie den nördlichen Teil von Partium und macht an den schönsten, sakralen Bauten aus dem Mittelalter halt. Die Tour verläuft durch das ungarische Komitat Szabolcs-Szatmár-Bereg, den rumänischen Kreis Satu Mare und das ukrainische Transkarpatien, ein Landstrich, der durch gemeinsame historische Wurzeln verbunden ist.

Die mittelalterlichen Kirchen von Transkapitäten bedeuten die östliche Grenzlinie des westlich geprägten Christentums, wo die Gotik endet und das Gebiet der Holzkirchen und des orthodoxen Christentums beginnt. In Transkarpatien mit seiner turbulenten Geschichte blieben auch die Kirchen nicht von den Turbulenzen verschont. Viele von ihnen wurden nach dem Tatarensturm zerstört, eine ganze Reihe wurde mit der Ausbreitung der Reformation in protestantische Kirchen umgewandelt, zahlreiche Kirchen brannten in den Freiheitskämpfen der frühen Neuzeit nieder, zu Zeiten der Sowjetmacht wurden mehrere Gotteshäuser als atheistische Museen genutzt. Heute beruhigten sich die Zeiten und das sakrale Erbe wurde zur Touristenattraktion.

Das Komitat Szabolcs-Szatmár-Bereg ist eine der an mittelalterlichen Kirchen reichsten Gegenden in Ungarn, die frühen Kirchen blieben hier in einem so dichten Netz erhalten, das einzigartig ist. Die kleinen Kirchen, die daneben gebauten Glockentürme aus Holz, die vielfach sichtbaren mittelalterlichen Fresken, die bemalten Emporen, die geschmückten Kassettendecken, die geschnitzten Kanzeln beschwören die einzigartige Atmosphäre des mittelalterlichen sakralen Erbes von Szatmár und Bereg heraus. Das von Gewässern umgebene Gebiet hielt die Truppen auf ihren Eroberungszügen und auch fremde Kulturen fern, deshalb konnten die kleinen mittelalterlichen Kirchen in ihrem einzigartigen Reichtum und in ihrer Schönheit erhalten bleiben, die architektonische Kleinodien dieser Gegend sind.

VAJA

Református templom

Akisnemesi falu első említése 1280-ra datálható. A Vay család elválaszthatatlan részét képezi Vaja történelmének. 1349-ben említi először a Szent István tiszteletére szentelt templomot. A megesztett településen újabb templomot emeltek, amelyet Szent Imre tiszteletére szenteltek, első említése 1398-ból származik. Ez utóbbi templom helye kétséges, talán a település Ór felőli részén állt. A Szent István templom építésére talán már a XIII. század végén sor került. A téglából épült templomnak máig megmaradt a téglalap alaprajzú, eredetileg bizonyosan síkmennyezetes, sarkain átlós támpillérekkel erősített hajója, amelyhez diadalívvel elválasztott, enyhén trapéz alaprajzú szentély kapcsolódott. A szentély északi oldalához sekrestyét építettek.

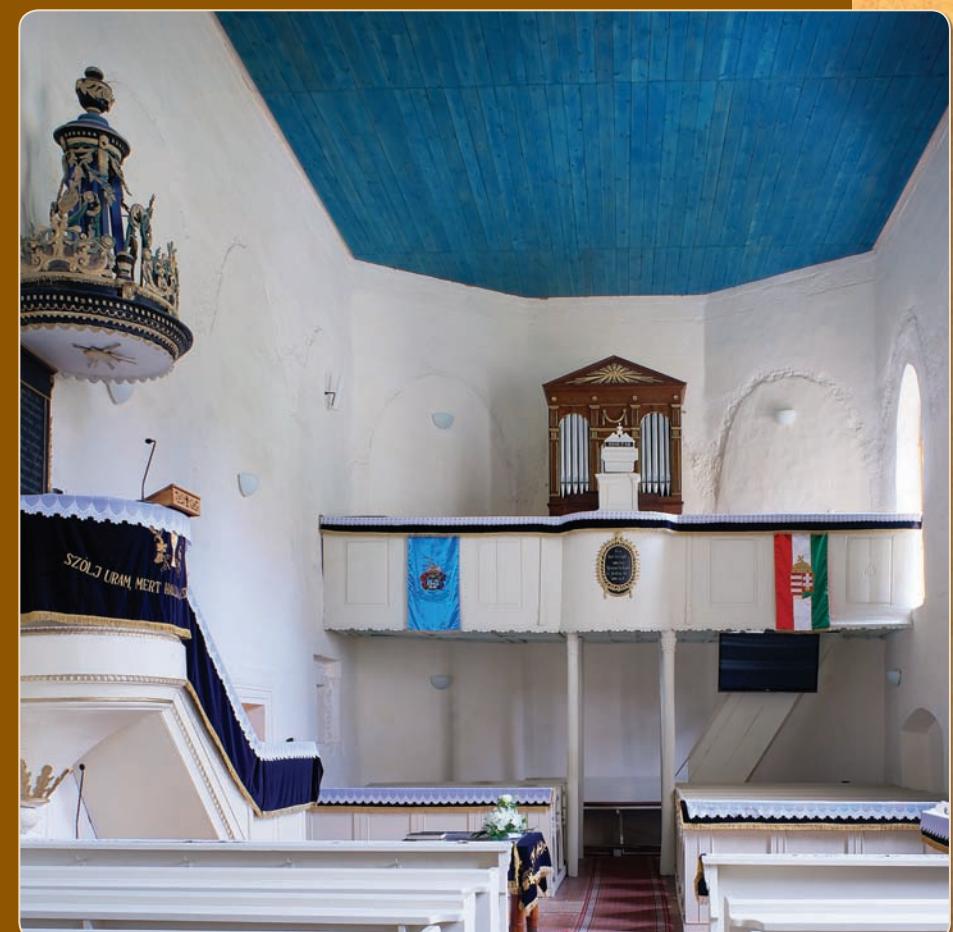
A XV. század végén, legkésőbb a XVI. század elején a templom szentélyét és sekrestyéjét elbontották. Helyén egy sokszögzáródású, sarkain támpillérekkel erősített, kőbordás hálóboltozattal fedett, a korábbi hajó szélességével megegyező szentélyt építettek. A korábbi hajó falait lényegesen megemelték, befalazták résablakait. Az új sekrestyé ajtónyílásában reneszánsz tagozatos kökeretet helyeztek el. A szentély északi falának sekrestyetartó fülkéjét profilos kőfaragványokból állították össze. Az építkezés befejeztével a falakat kívül-belül bevakolták és kimeszelték.

1609 előtt Vay Ferenc a romos templomot kijavította. Nemcsak a szentély kőbordás boltozatát bontották el, hanem a sekrestyét is. A vajai református templom az elmúlt háromszáz évben több kisebb-nagyobb megújításon ment keresztül. A tornyon rossz állapota miatt már 1820-ban renoválni kellett. 1857-ben és 1871-ben újra tatarozták. A toronysisak fiatornyai 1892-ben készültek, javításukra pedig feltehetően 1932–1934-ben került sor. Az 1930-as években szépen felújított református templom történetébe a II. világháború német visszavonulása írta be magát. A visszavonuló német seregek közvetlenül a község házai előtt vettek fel védelmi állást a román hadakkal szemben. Ennek következtében Vaja három napon keresztül a harcoló csapatok közvetlen tűzvonalába esett. A református templom tornya 6 tüzérsgyi találatot kapott és erősen megrongálódott.

A templom jelenlegi formájában keletelt szentélyű, egyhajós teremtemplom. A nyolcszög három oldalával záródó szentélye a hajóval megegyező szélességű. A hajó nyugati oldalához kapcsolódik a háromszintes, magasan kiemelt, fiatornyos, sisakkal fedett, háromtagú párkánnyal osztott torony. A torony kökeretes bejáratú ajtaját bemélyített tükrök keretezik, szemöldöke fából készült. Az ajtó fölött a Vay család kőből faragott címerét helyezték el.

A templom első XX. századi helyreállítása 1974-ben történt. A templom helyreállítási munkái 2007-ben folytatódottak, akkor megtörtént a templomtorony részleges felújítása, az óra számlapjának megújítása. Az újabb kutatás és helyreállítás 2010–2011-ben

történt, aminek eredményeképp nemcsak a templom megtalált műrészleteit mutatták be, de a helyreállított sekrestye és a hat toronyszint egyedülálló módon állandó kiállításoknak ad helyet, amelyeken keresztül az ide látogatók alaposabban megismerkedhetnek e patinás történelmi múltú kisvárossal.

Перша згадка про село дрібного дворянства датована 1280-м роком. Родина Bai є невід'ємною частиною історії с. Вая. Церква, освячена в честь Св. Іштвана, вперше згадується в 1349-му році. В поселенні, поділеному на півлі, зводять ще одну церкву, яку освячують в честь Св. Імре, перша згадка про неї датована 1398-м роком. Місце розташування останньої церкви невизначене, можливо, вона стояла в тій частині поселення, яка розташована з боку села Єр.

Церква Св. Іштвана була побудована, вірогідно, вже в кінці XIII століття. У зведеній з цегли церкві донині зберігся її прямокутний в плані неф з, вірогідно, первинно плоским склепінням, зміщений діагональними контрфорсами по кутах, що сполучався через тріумфальну арку з апсидою, яка мала трохи трапецієвидний план. До північної стіни апсиди була прибудована ризниця.

В кінці XV століття, але щонайпізніше – в першій третині XVI століття, апсиду церкви та її ризницю було розібрано. На її місці було збудовано перекрите нерв'юрним сітчастим склепінням святилище однакової з колишнім нефом ширини, що має завершення у формі многогранника, укріплене по кутах контрфорсами. Стіни колишнього нефу значно підвищили, його амбразурні вікна замурували. В дверному отворі нової ризниці розмістили кам'яну раму з архітектурними обломами епохи ренесансу. Нішу-дароносію, розташовану в північній стіні апсиди, склали з профільованих тесаних каменів. По завершенню будівництва стіни оштукатурили та побілили зсередини і ззовні.

До 1609 року Ференц Вай розпорядився відремонтувати пошкоджену церкву. Було розібране не тільки кам'яне нерв'юрне склепіння апсиди, але також і ризниця. Ваївська реформатська церква за останні триста років перетерпіла декілька більших-менших реставрацій. Вежу через її поганий стан було необхідно ремонтувати вже у 1820-му році. У 1857-му та 1871-му роках її знову ремонтували. Пінаклі шпиллю вежі були виготовлені в 1892-му році, а їх ремонт було проведено ймовірно у 1932–1934-х роках. В історичну хронологію реформатської церкви, гарно відреставрованої в 1930-х роках, вписався відступ німецької армії під час II-ї світової війни. Відступаючі німецькі частини зайняли оборону проти румунської армії безпосередньо перед хатами села. Тому с. Вая протягом трьох днів знаходилося безпосередньо на лінії вогню бойових частин. Вежа реформатської церкви отримала 6 артилерійських попадань і була сильно зруйнована. В теперішній своїй формі церква є одненефовою зальною церквою з орієнтованим на схід престолом. Ширина апсиди, обмеженої трьома

сторонами восьмикутника, співпадає з шириною нефу. До західної стіни нефу примикає трохярусна, увінчана шпилем, високо піднята вежа з пінаклями, розділена трохчленним карнізом. Вхідні двері вежі, які мають кам'яну коробку, обрамлені загибленими дзеркалами, перемичка виготовлена із дерева. Над дверима розташовано висічений із каменю родинний герб сім'ї Bai.

Перша реставрація церкви в ХХ столітті відбулася у 1974-му році. Ремонтні роботи в церкві продовжилися у 2007-му році, тоді відбулася часткова реставрація церковної вежі, відновлення циферблату годинника. Ще одне дослідження та реставрація відбулася у 2010–2011-х роках, в результаті якої не лише були представлені знайдені архітектурні деталі церкви, але з тих пір відреставрована сакристія та шість ярусів вежі унікальним чином є постійним місцем виставкових експозицій, через які прибуваючі сюди туристи мають нагоду більш ґрунтово ознайомитися з історією цього старовинного містечка.

This village owned by the Vay family, belonging to the lower stratum of the aristocracy, was mentioned for the first time in 1280. The history of the settlement is inextricably linked to the history of the Vays. The village church dedicated to Saint Stephen was mentioned for the first time in 1349. After dividing the settlement another church, dedicated to Saint Emeric, had been built. This place of worship was mentioned for the first time in 1398. Its location is uncertain, although it might have stood in that part of the settlement, which is closer to Őr.

Saint Stephen's church was probably erected by the end of the 13th century. The rectangle-based nave of this church built of bricks has been preserved until today. Originally, the nave had a flat ceiling and was fortified by buttresses on its corners. The chancel arch separated this nave from the slightly trapezoidal sanctuary. The northern wall of the latter was connected to the sacristy.

By the end of the 15th century, but not later than the beginning of the 16th century, the sanctuary and the sacristy were demolished. On their place a new, polygonal sanctuary of the same width as the nave was built. Buttresses attached to its corners fortify the sanctuary, which is covered by a lattice vault ceiling with ribs made of stone. The walls of the initial nave were elevated to a considerable extent and its lancet windows walled up. The entrance to the new sacristy was encased in a Renaissance style frame made of stone. The tabernacle in the northern wall of the sanctuary was put together using profiled stone carvings. After the construction work was completed, the masons applied plaster and lime coating on both sides of the walls.

The church became a ruin after a while, hence, in 1609, Ferenc Vay commissioned its restoration. On this occasion, the vaulting of the sanctuary and the sacristy were demolished. During the last three hundred years, the Calvinist church of Vaja suffered several smaller or rather comprehensive refurbishments. The tower was in a bad shape already by 1820 and, consequently, had to be restored. It was repaired again in 1857 and 1871. The pinnacles of the spire were made in 1892 and a repair followed between 1932 and 1934. The church was nicely restored in the 1930s, however, the retreat of German troops by the end of the Second World War represented a salient though sad event for the church's history. The Germans adopted a defensive position right in front of the village houses and have been attacked for three days by the Romanian army. Consequently, Vaja has been in the line of fire for three days. The tower received 6 artillery hits and became severely damaged. In its present form, the church is a single-nave, aisle-less oriented church. The sanctuary enclosed by three sides of an octagon

and the nave share the same width. On the western side of the nave, one can see the three-storey, strongly emphasised tower. The following decorations emphasise it: its spire with pinnacles and the cornice divided into three segments. The entrance to the tower is encased in a stone frame, while its lentil is made of wood. The door is also decorated with embedded mirrors. The coat of arms of the Vay family, carved of stone was placed above the entrance.

The first restoration in the 20th century occurred in 1974. These operations were resumed in 2007, when the tower was partially renewed and the dial of the clock changed. The last exploration and restoration was completed in 2010-2011. On this occasion, primarily the discovered architectural details of the church have been presented, but permanent exhibitions have been opened in the restored sacristy and the six levels of the tower. These exhibitions allow visitors to get thoroughly acquainted with the rich history of this small township.

VAJA

Reformierte Kirche

Die erste Erwähnung dieses Kleinadligen gehörenden Dorfes wird auf das Jahr 1280 datiert. Die Geschichte von Vaja bildet den untrennbarer Teil der Familie Vay. Im Jahr 1349 wird die zu Ehren des Hl. Stephan geweihte Kirche zum ersten Mal erwähnt. In der geteilten Ortschaft wurde eine weitere Kirche errichtet, die zu Ehren des Heiligen Emmerich geweiht wurde, ihre erste Erwähnung stammt aus dem Jahr 1398. Der Ort der letzteren Kirche ist nicht genau bekannt, möglicherweise stand sie auf dem Gebiet in Richtung der Gemeinde Őr.

Der Bau der Kirche des Heiligen Stephan geschah vielleicht schon Ende des 13. Jahrhunderts. Von der aus Ziegeln errichteten Kirche blieb bis heute das rechteckige Kirchenschiff erhalten, das ursprünglich sicherlich eine gerade Decke hatte und an den Ecken mit diagonalen Strebepfeilern verstärkt war, daran schloss sich der durch den Chorbogen getrennte leicht trapezförmige Chor an. An die Nordwand des Chors wurde eine Sakristei angebaut.

Ende des 15. Jahrhunderts, spätestens zu Beginn des 16. Jahrhunderts wurden der Chor und die Sakristei der Kirche abgerissen, an ihre Stelle wurde ein Chor in der gleichen Breite wie das Kirchenschiff gebaut, der an den Ecken mit Strebepfeilern verstärkt war und den ein Steinrippen-Netzgewölbe bedeckte. Die Wände des früheren Kirchenschiffs wurden wesentlich erhöht und die Schlitzfenster wurden zugemauert. In der Türöffnung der neuen Sakristei wurde ein Steinkreuz mit Renaissancegliederung vorgesehen. Die Monstranzniche in der Nordwand des Chors wurde aus Profilsteinmetzarbeiten zusammengestellt. Mit dem Abschluss der Bauarbeiten wurden die Wände innen und außen verputzt und gekalkt.

Vor 1609 ließ Ferenc Vay die verfallene Kirche instand setzen. Nicht nur das Steinrippengewölbe des Chors wurde abgerissen, sondern auch die Sakristei. Die reformierte Kirche von Vaja wurde in den vergangenen 300 Jahren mehrmals erneuert. Der Turm musste er im Jahr 1820 wegen seines schlechten Zustands renoviert werden. 1857 und 1871 wurde er erneut instandgesetzt. Die Nebentürme der Turmhaube wurden 1892 angefertigt, ihre Reparatur erfolgte vermutlich in den Jahren 1932 bis 1934. Der Geschichte der in den 1930er Jahren schön erneuerten reformierten Kirche drückte auch der Rückzug der Deutschen im 2. Weltkrieg seinen Stempel auf. Die sich zurückziehenden deutschen Truppen bauten ihre Schutzstellung gegen die rumänischen Truppen direkt vor den Häusern der Gemeinde auf. Infolgedessen fiel Vaja drei Tage lang in die direkte Schusslinie der kämpfenden Truppen. Der Turm der reformierten Kirche wurde sechsmal von Artilleriegeschossen getroffen und stark beschädigt. Die

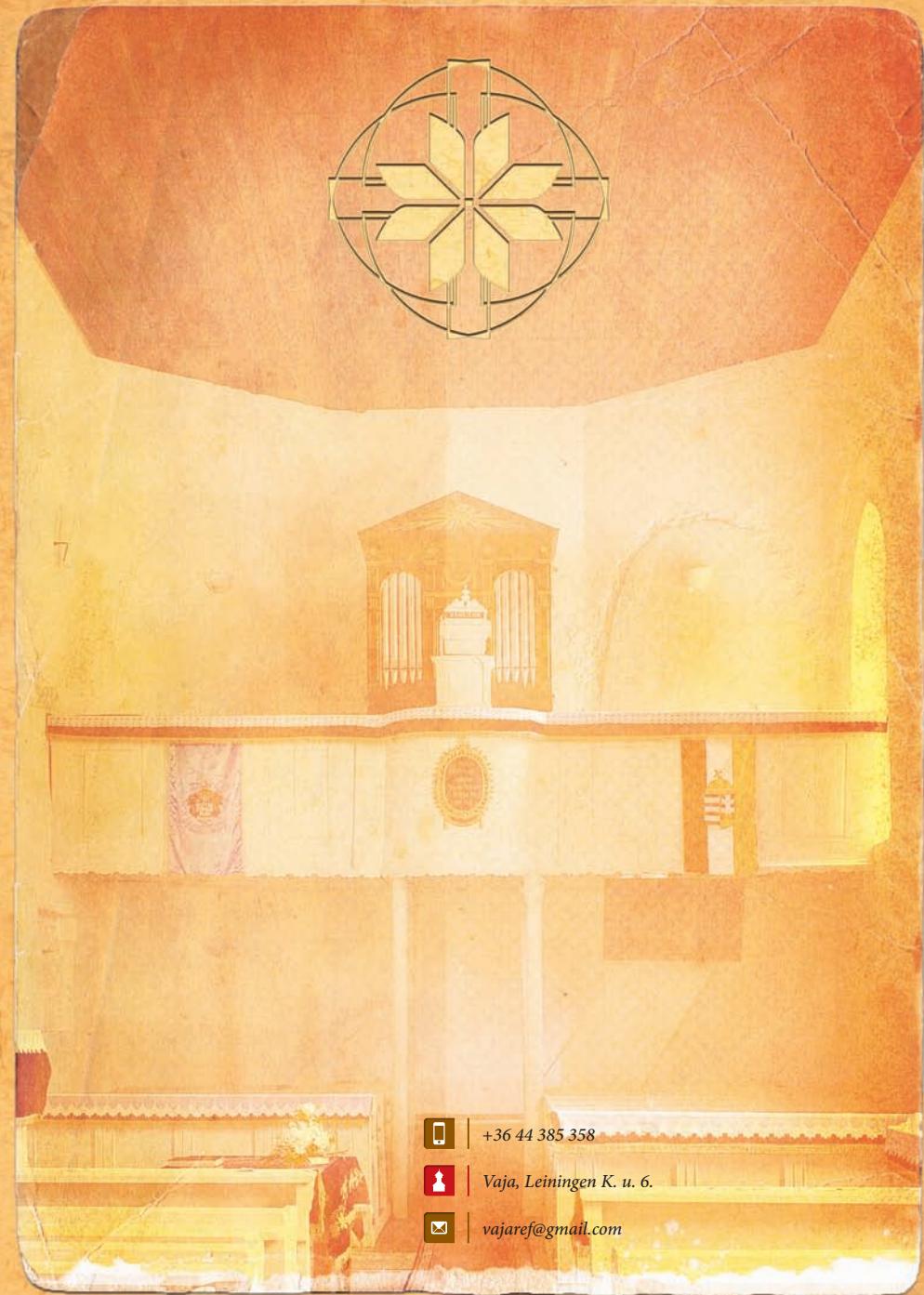

Kirche hat in ihrer derzeitigen Form einen nach Osten ausgerichteten Chor und ist eine einschiffige Kirche. Der mit drei Seiten eines Oktaeders abschließende Chor ist genauso breit wie das Kirchenschiff. An die Westseite des Schiffs schließt sich ein dreigeschossiger, hoch aufragender Turm mit Turmhaube, Nebentürmen und einem dreigliedrigen Gesims an. Das Eingangsportal des Turms hat einen Steinrahmen, den vertiefte Spiegel säumen. Der Sturz ist aus Holz angefertigt. Über der Tür wurde das in Stein gehauene Wappen der Familie Vay angebracht.

Die erste Restaurierung der Kirche im 20. Jahrhundert geschah im Jahr 1974. Im Jahr 2007 wurden die Instandsetzungsarbeiten der Kirche fortgesetzt, dabei erfolgte die teilweise Erneuerung des Kirchturms und die Restaurierung des Zifferblatts der Uhr. Weitere archäologische Forschungen und Restaurierungen wurden in den Jahren 2010 bis 2011 durchgeführt. Im Ergebnis dessen werden nicht nur die gefundenen Kunstwerke der Kirche vorgestellt, sondern auch die restaurierte Sakristei und die sechs Turmgeschosse zeigen auf einzigartige Weise eine Ausstellung, durch die die Besucher die Kleinstadt und ihre historische Vergangenheit kennen lernen können.

* A brossura Juan Cabello leírása alapján készült

📞 +36 44 385 358

👤 Vaja, Leiningen K. u. 6.

✉️ vajaref@gmail.com

Partnerség határok nélkül

Jelen kiadvány az Európai Unió társfinanszírozásával készült. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft. felel a kiadvány teljes tartalmáért, mely nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.

A „Tourist route to the common religious and cultural heritages” című projekt a Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 (www.huskroua-cbc.net) keretében valósul meg az Európai Unió társfinanszírozásával. Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz (ENPI) finanszírozási forma az Unió külső határai mentén történő határon átnyúló együttműködések támogatását szolgálja. A HU-SK-RO-UA ENPI CBC Program átfogó célja olyan tevékenységek összönzése, melyek egy sokkal intenzívebb és hatékonyabb társadalmi és gazdasági együttműköést eredményeznek Ukrajnában és a tagállamok közös határmenti régiójában.

Az Európai Unió 27 tagállamból áll, melyek fokozatosan összekapcsolódnak a know-how, erőforrások megosztásán és sorsaikon keresztül. Ötven éves bővítési folyamat eredményeként kiépítették a stabilitás, demokrácia és fenntartható fejlődés zónáját a kulturális sokszínűség, tolerancia és egyéni szabadságjogok fenntartása mellett. Az Európai Unió megosztja vívmányait és értékeit a határain túli országokkal és népekkel. Az Európai Bizottság az EU végrehajtó szerve.

A Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program a 2007-2013-as programozási időszakban kerül megvalósításra a programban résztvevő tagállamok Ukrajnával szomszédos határain. Az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz (ENPI) finanszírozási forma az Unió külső határai mentén történő határon átnyúló együttműködések támogatását szolgálja. A program általános céllitűzése: Az együttműködés fokozása és elmélyítése Ukrajna Kárpátalja, Ivano-Frankivszki és Csernovici megyéi és a tagállamok támogatott, illetve „szomszédos” határmenti régiói között, környezeti, szociális és gazdasági szempontból fenntartható módon. A program Közös Irányító Hatósági funkcióit a magyar Nemzeti Fejlesztési Ügynökség látja el. A program hivatalos honlapja: www.huskroua-cbc.net.

A Program az Európai Unió
társfinanszírozásával valósul meg

Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna
ENPI Határon Átnyúló Együttműködési Program

